

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

527

Vragen van de leden **Duijkers** en **Van Oven** (beiden PvdA) aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *de aanpak van corruptie binnen de overheid*. (Ingezonden 7 december 2001)

1

Heeft u kennisgenomen van de artikelen in de Volkskrant¹ waarin enerzijds sprake is van mededelingen over het aanvaarden van bovenmatige geschenken door ambtenaren, het onvoldoende toepassen van bestaande regelgeving voor de rijkssector op het gebied van integriteit, het gebruik van de regeling Klokkenluiders en het ontbreken van dergelijke regelingen bij gemeenten?

2

Hebben u signalen bereikt dat naast het realiseren van regelgeving, de invoering van de gewenste normen en de veranderde cultuur vertraagd wordt, waardoor er een kloof ontstaat tussen formele regelgeving en de praktijk?

3

Heeft u een rijksbreed overzicht van het aantal en de aard van de overtredingen tegen de bestaande regelgeving op dit terrein?

4

Ziet u kans het rapport, opgesteld in samenwerking tussen de Erasmus Universiteit en KPMG, inzake

corruptie onder ambtenaren, naar de Kamer te zenden?

5

Kunt u aangeven wat op dit moment de stand van zaken is met betrekking tot de totstandkoming van sectorale regelingen op het terrein van integriteit en corruptie van ambtenaren werkzaam bij lokale overheden? Bent u bekend met het aantal overtredingen dat lokale ambtenaren begaan ten aanzien van het aanvaarden van geschenken, gunsten en diensten, die de integriteit van de betrokken ambtenaar aantasten?

6

Kunt u aangeven in welke fase de totstandkoming is van de sectorale regeling voor de bescherming van ambtenaren, die zich genoodzaakt zien misstanden te melden of tewel de klok te luiden, bij lokale overheidssectoren?

7

Heeft u kennis van de inzet van de Rijksrecherche, dan wel de Binnenlandse Veiligheidsdienst bij het onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van rijksambtenaren of medewerkers van lokale overheden bij wat inmiddels De Bouwfraudezaak heet? Is het u bekend of er al aangiften zijn gedaan bij het openbaar ministerie over eventuele verdenkingen van betrokkenheid van ambtenaren bij bouwfraudezaken?

¹ Volkskrant, 6 december jl.

Antwoord

Antwoord van minister **De Vries** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de minister van Justitie. (Ontvangen 21 januari 2002)

1

Ja.

2

De gegevens in de desbetreffende artikelen in de Volkskrant brengen mij niet tot die conclusie. In de artikelen wordt onder meer ingegaan op het aannemen van geschenken en geschenkenregelingen, de maatregelen voor het melden van vermoedelijke misstanden en gedragscodes voor ambtenaren. Daarover wil ik het volgende onder de aandacht brengen. Dat er op afdelingen geschenken van 75 gulden of meer worden aangenomen, zegt op zich nog niet zoveel. Anders wordt het als het aanbieden van het geschenk tot doel heeft de ambtenaar tot een bepaald gedrag te bewegen. Dat staat haaks op de verplichting van de ambtenaar om zijn taak objectief en onbevooroordeeld uit te oefenen. Tegen de achtergrond dat de kans daarop toeneemt naarmate de waarde van het geschenk groter wordt, is voor de ambtenaren werkzaam bij de ministeries afgesproken dat geschenken en gunsten van meer dan € 50 worden geweigerd. Verder geldt dat een

ambtenaar niet zonder toestemming van het bevoegd gezag een geschenk mag aanvaarden. Primair doel van deze regeling is dat ambtenaren zich bewust zijn van de integriteitsrisico's die aan het aannemen van geschenken verbonden kunnen zijn en het ook gewoon vinden hierover open te zijn en verantwoording af te leggen.

Ik ben er voorstander van dat ook bij andere overheden geschenkenregelingen gelden met als doel de bewustwording van integriteitsrisico's te bevorderen en stel vast dat dat ook in veel gevallen zo is. Een grensbedrag waarboven geschenken niet meer mogen worden aangenomen, kan daarbij behulpzaam zijn. Alhoewel elke grens op zich arbitrair is, geeft zo'n afspraak wel een indicatie voor welke geschenken in elk geval niet toelaatbaar zijn. Daarbij geldt wel dat ambtenaren altijd alert moeten zijn op mogelijke integriteitsrisico's verbonden aan het aannemen van geschenken, ook bij lagere bedragen dan het grensbedrag. Het is wat mij betreft ook nog te vroeg om conclusies te verbinden aan het feit dat er nog maar beperkt gebruik is gemaakt van de in de rijksregeling voor het melden van misstanden, opgenomen mogelijkheid zich te wenden tot de Commissie Integriteit Rijksoverheid. Deze functioneert pas sinds maart 2001. Als het gaat om het ontbreken van regelingen bij de gemeenten op dit terrein kan, onder verwijzing naar het antwoord op vraag 6, worden gemeld dat vooruitlopend op de wijzigingen in de Ambtenarenwet, in de gemeentelijke rechtspositie reeds een bepaling is opgenomen die de gemeenten verplicht tot het vaststellen van een regeling voor het melden van misstanden. Met betrekking tot gedragscodes bij lokale overheden, kan ik melden dat in gemeenten en provincies op dit moment gewerkt wordt aan het invoeren van regels en gedragscodes voorzover deze nog onvoldoende aanwezig zijn. Daarbij is ten aanzien van bestuurders in samenwerking met de VNG en het IPO de publicatie «Integriteit van bestuurders bij gemeenten en provincies» uitgebracht, die ook aan uw Kamer is gezonden. Deze handreiking bevat onder meer model gedragscodes. In deze publicatie is tevens het voornemen uitgesproken om met initiatieven voor handreikingen met

betrekking tot integriteit van ambtenaren op gemeentelijke en provinciale niveau te zullen komen. Vele gemeenten kennen reeds een gedragscode voor ambtenaren. Volledigheidshalve meld ik tot slot dat vanuit mijn ministerie diverse acties worden ondernomen om het integriteitsbeleid op lokaal niveau verder te bevorderen en te ondersteunen. Ik noem onder meer het bij uw Kamer aanhangige wetsvoorstel tot wijziging van de Ambtenarenwet in verband met integriteit (Kamerstukken II, 2001–2002, 27 602). In dit wetsvoorstel worden medeoverheden verplicht tot het stellen van regels met betrekking tot het melden van misstanden, het openbaar maken van gemelde nevenfuncties en wordt de mogelijkheid geboden regels te stellen met betrekking tot het melden van financiële belangen. Ik heb reeds aangekondigd dat twee jaar na de inwerkingtreding van deze wijziging van de Ambtenarenwet zal worden nagegaan in hoeverre bij de verschillende sectoren uitvoering is gegeven aan de wettelijke regelingen ter zake.

Voorts kan gewezen worden op de reeds aangekondigde modernisering van de Ambtenarenwet waarbij het voornemen bestaat medeoverheden te verplichten tot het opstellen van een gedragscode voor ambtenaren. In de memorie van toelichting bij dat wetsvoorstel zullen de thema's worden aangegeven die in elk geval in zo'n code thuishoren. Ik constateer, zoals ook uit het voorgaande blijkt, dat vele overheden vooruitlopend op deze regelgeving reeds de betreffende maatregelen hebben getroffen.

3
Nee. Handhaving en naleving van integriteitsmaatregelen behoort primair tot de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke ministeries.

4
Als bijlage treft u de publicatie met daarin de onderzoeksresultaten aan, zoals ik die desgevraagd van KPMG heb ontvangen.

5
In het door de VNG opgestelde modelrechtspositiereglement voor de gemeenten zijn op verschillende terreinen van integriteit artikelen opgenomen (zie ook het antwoord op vraag 6).

Verder is, zoals gemeld, onlangs in samenwerking tussen de VNG, het IPO en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de publicatie «Integriteit van bestuurders bij gemeenten en provincies, een handreiking» uitgebracht. Het voornemen bestaat om daaraan ook een vervolg te geven voor ambtenaren.

Het uitwerken van integriteits- en anticorruptiebeleid in concrete regelingen behoort tot de autonomie van de lokale overheden. Gelet hierop bestaat er ook geen totaal overzicht van het aantal overtredingen ten aanzien van het aanvaarden van geschenken, gunsten en diensten bij alle Nederlandse gemeenten.

6
De gemeentelijke rechtspositie kent sinds mei 2001 een bepaling ter bescherming van de ambtenaar die een misstand vermoedt en daar melding van maakt. Deze bepaling verplicht de gemeenten voorts tot het vaststellen van een regeling voor het melden van vermoedelijke misstanden. In aanvulling daarop is in mei 2001 door de VNG een modelregeling klokkenluiders (regeling voor het melden van vermoedelijke misstanden) vastgesteld en verspreid. Ook wordt komende maand een Commissie Klokkenluiders Gemeentelijke Overheid ingesteld waarbij ambtenaren werkzaam bij de gemeenten die zich bij die commissie hebben aangesloten, onder bepaalde voorwaarden vermoedelijke misstanden kunnen melden. De commissie heeft tot taak de melding te onderzoeken en daaromtrent te adviseren aan de gemeenten. Een groot aantal gemeenten heeft zich reeds aangesloten bij deze commissie.

7
De Rijksrecherche is naar aanleiding van de uitspraken van dhr. Bos in het tv-programma Zembla op 7 november 2001 over vermeende betrokkenheid van ambtenaren bij bouwfraude een onderzoek gestart. Nadere berichtgeving over het verloop van dit onderzoek zal plaatsvinden in het lopende traject rond de voorbereiding van de parlementaire enquête naar de bouwfraude. Daarnaast zijn bij de arrondissementsparketten naar

aanleiding van de aandacht voor bouwfraude meerdere aangiften over eventuele verdenkingen van betrokkenheid van ambtenaren (en niet-ambtenaren) binnengekomen. Deze aangiften zullen volgens de gebruikelijke procedures in behandeling worden genomen. Eventuele nadere berichtgeving hierover zal ook in het lopende traject van de parlementaire enquête worden meegenomen. De BVD is niet betrokken.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.